

Barba

Maribor, 17. avgusta 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 • Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
za inozemstvo Din 10.— • Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ulica 26
Telefon 29-70 • Poštni čekovni račun 10.502 • Izhaja vsak petek • Oglasi po tarifi.

Štev. 33

Zaobljuba

Zdaj tudi Ti si legel, lev svobode,
pravice branilec večnih naše zemlje,
pravice srca, ki tuje nam jih jemlje,
pravice, ki branil rod jih večno bode.

Z dejanji svojimi za domovino,
si branil temeljne pravice v težki uri,
tedaj, ko so ob Dravi, Ledavi in Muri,
krojili tuji našo zgodovino.

Pa znaj, Vojanov-Maister: Tvoje nade
in Tvojo silno voljo bomo vpili vase,
da to, kar Ti si rešil ne propade!

Trdno verujemo v rešitev, v boljše čase,
da še ob Soči, Zili, dvignemo zaklade,
ker rod naš prej nikoli in nikomur — ne
uda se!

D. V.

Slovcu Jugoslovanu!

(Po ljubljanskem „Delu“)

Slovenska, jugoslovenska zemlja, Ti
je kot rodna mati. Ona Te redi, ona Te
vzgaia, ona Ti daje moč do življenja.
Zato Te kliče, zahteva od Tebe, da je ne
zatajaš in da ne boš zatajeval njenega
jezika. Živeli smo v časih, ko smo bili
teptani. Takrat si bil Slovenec-Jugoslo-
van primoran zatajevati materin jezik.
Minuli so oni zlati časi za sovražnika, za
zatrta slovenskega-jugoslovenskega
naroda. Sedaj ne more več sesati kri iz
našega telesa. Minul je čas in napočila
je doba, ko smo sami svoji gospodje, go-
spodarji naše rodne slovenske-jugoslo-
venske zemlje, naše matere. Zato bodi-
mo ponosni na njo, na njen slovenski je-
zik. Izražaj se z veseljem v materinskem
jeziku na svoji rodni zemlji in tudi na
tujih zemljah med tujim narodom se ne sra-
muj materinega jezika, katerega Te je
naučila. Bodi ponosen, zavesten, trd, ne-
omahljiv Slovenec-Jugoslovan.

Kajti, če se sramuješ materinega je-
zika, se bližaš z lastnimi koraki globo-
kemu prepadu, grobu kamor Te zagrebe
sovražnik, ki samo čaka, da mu bo da-
na prilika to storiti. Da pa se tega gro-
ba, prepada izogneš, da prečrtaš sovra-
niku načrte in zagreniš veselje do po-
kopa Tvojega trupla, Tvojih idej, Tvo-
jega dela, stori to, kar zahteva od Te-
be rodna zemlja, Tvoja mati.

Doživel sem pred mesecem dni zalo-
sten dogodek, katerega moram izpove-
dati javnosti.

Srečal sem na cesti nekega gospoda,
ki je delovodja v oddelku tukajšnjega
velikega obrata. Srečala ga je tudi de-
lavka iz istega obrata, ki je družinsk-
mati več otrok. Vsakdo, ki sreča svoje-
ga predpostavljene ga pozdravi. Tudi
ona je storila to. Pozdravila ga je s po-
zdravom »Guten Tag«, slovenska mati je
storila to!

Kaj je storila ona s tem in kaj stori
vsakdo, ki greši podobno na slovenski
zemlji? Ona je teptala samo sebe, svo-
jo družino, vse Slovence, Jugoslovane,
naše brate in sestre po krvi, zatajila je
mater, materin jezik, svojo rodno zem-
ljo.

S takimi grehi škodujemo sami sebi,

„Nacionalizirana“

industrija in obči nacionalni interesi

Tudi najtrdovratnejši pristaš svobodne
mednarodne trgovine bo istih misli z na-
mi, da je namreč Jugoslaviji potrebna
industrija in da se naša država brez iste
ne bo mogla povzdigniti na stopnjo one-
ga blagostanja, ki ga uživajo države z
razvito industrijo. Industrija (predvsem
domača!) pa nam je potrebna tudi zato,
ker bi si s tem ustvarili tržišča za do-
mače agrarne proizvode in bi zaposlili
domače brezposelne moči.

Medtem, čeprav se naša industrija na-
haja v precej povoljnih prilikah, doslej
ni pokazala onih povoljnih rezultatov za
naše gospodarstvo, niti ni izpolnila onih
nad, ki so bile stavljenе v njo. Poleg
vseh visokih zaščitnih carin, cenene de-
lovne moči in produktov, je naša indu-
strija vse do danes obdržala visoke ce-
ne svojim proizvodom. S tem ni oškodo-
vala samo širok krog svojih konzumen-
tov, temveč tudi samo sebe, ker je prav
s tem onemogočevala sebi razvoj in pro-
spreh.

Za onega, ki dobro pozna vse detajle
naše industrije in njeno zakulisno politiko,
je stvar povsem jasna. Ni pa jasna
onim najširšim plastem naroda in prav
tehtno hočemo, čeprav samo v obrisih pred
očiti nekatera dejstva.

V naši državi je okoli 4000 industrij-
skih podjetij. Od teh pripada nacional-
nim ljudem in kapitalu samo 300—400
podjetij, vsa ostala podjetja so v rokah
tujcev in tujega kapitala. Če vemo to,
potem se ne smemo čuditi, zakaj ta »na-
cionalizirana« industrija po svojih obra-
tih zaposluje okoli 40.000 tujcev!!! Po-
tem tudi ni nič čudnega, če se taka in-
dustrija z vsemi silami upira zvišati de-
lavstvu mezde, zato pa stalno povečava
svoje upravne in režijske stroške. — Na
ša »nacionalizirana« industrija stvarno ni
ničesar drugega, kot eksponent tuje in-
dustrije in kartelov. Njen razvoj pri nas
je pripisati predvsem visoki zaščitni ca-
rini, ceneni delovni moči in ceneni na-
ravni produktom. Ta tuja, »nacionalizi-
rana« industrija hoče iz svojih podjetij
izvleči maksimum profita za svoje »uprav-
ne« in »režijske« stroške. Nje glavni in-
teresi pa je usmerjen za tem, da bi s po-
močjo vzdrževanja visokih cen in z med-
narodno kartelno politiko zadušila že v
kali vsak podvig res nacionalne industrije.
Tudi pravkar objavljeni zakon tega
ne bo mogel v vsem preprečiti. Kar je
pa najlepše, ta naša »nacionalizirana« in-
dustrija se poslužuje našega, često celo
državnega kredita za izvajanje te svoje
politike!

Taka politika te industrije v naši državi
težko zadeva naše narodno gospodar-
stvo, ki vedno bolj in bolj dobiva obliko
kolonij industrije evropskih metropol.
znižajoč delavstvu mezde in z zvišanjem
cene svojim proizvodom ubija kupno moč

tako, da nas še bolj priganjajo, zatirajo
pri delu in povsod. Če bomo delali tako,
bomo sužnji na svoji rodni zemlji.
Tako tudi ne moremo doseči pravih
mezd (plač), ki nam pripadajo.

Ker se jim priklanjamo v njihovem je-
ziku, so mnenja, da v nje zaupamo in

naroda, neti socialni nemir v delavstvu
in upropašča predvsem našega kmeta.
Ves profit, ki se stori s pomočjo take
politike se ne uporabi za napredek in-
dustrializacije v Jugoslaviji, temveč po-
stane plen raznih »upravnih« in »režij-
skih« stroškov. Rezultat politike te indu-
strije pa je tudi 300.000 brezposelnih, vi-
soke cene industrijskim proizvodom in
zastoj celotnega gospodarskega napred-
ka v Jugoslaviji.

Naš narod kot agrarna celina dopri-
naša taki politiki ogromne žrtve. Te žrt-
ve niso v nikakem sorazmerju z doseže-
nimi uspehi. Zato je že skrajni čas, da se
v interesu našega narodnega gospodar-
stva enkrat za vselej preneha s tako po-
litiko vodečih krogov v naši industriji.
To je potrebno prav sedaj, ko ti krogi
radi denarnih težkoč zahtevajo nove žrt-
ve in to v obliki osnovanja poldržavne
Industrijske banke, ki bi stavila industri-
ji na razpolago nove kredite.

Vsa naša industrija se naj stavi pod

kontrolno države, z zakonom se naj zni-
žajo upravni in režijski stroški industrij-
skih podjetij, zvišajo naj se mezde de-
lavstvu in znižajo cene industrijskim pro-
izvodom. Oni, ki upravljajo industrijo,
naj nosijo polno odgovornost pred drža-
vo in to v gospodarskem kot socialnem
pogledu. Šele potem lahko stavimo in-
dustriji na razpolago naš kredit, ker si
bomo svesti, da dobički ne bodo romali
zgolj v žepu anacionalnih elementov,
temveč bodo v korist tudi našemu bla-
gostanju in harmoniji med posameznimi
stanovi.

Ob koncu se vprašamo, kdo bi lahko
izvedel tako nacionalizacijo industrije in
ji odredil nove nacionalne in socialne
smeri. Ali mar liberalno-demokratski ali
psevdo liberalno-demokratski strankar-
ski režimi? To veliko socialno in naci-
onalno misljo v našem gospodarstvu
lahko izvrši samo medstanovski pokret
jugoslovenskega borbene socialnega
nacionalizma!!!

Herriot in komunizem Plebiscit za Hitlerja

Znani radikalsocialist Herriot, član pa-
riške framasonske lože in velik občudo-
valec Sovjetske Rusije, je zašel v grd
škripec. Spuntali so se mu namreč bolj-
ševiki. Francosko učiteljstvo je po večini
v taboru rdečkarjev, velik del pa jih je
med komunisti. Ta politeligenca je nam-
reč najbolj radikalna v svojem komuniz-
mu. V vladnih krogih so se kar prestra-
šili, ko je prispela iz Nice, kjer so zbo-
rovali učitelji, malo razveseljiva vest, da
so tankaj klevetali vlado nacionalne uni-
je in zahtevali diktaturo proletariata.
končno pa še odpeli namesto državne
himne — internacionalo. Sedaj je uve-
dena stroga preiskava in občudovanje
Sovjetske Rusije se je takoj ohladilo za
nekaj stopinj Celzija. Za Herriota pa ve-
lja sedaj prislovica: »Da hudiču ni mo-
goče dati mezinca, da ne bi hotel pri
tem zagrabit kar cele roke.« Francoski
komunisti pa so iz trenutne vznemeno-
sti francoske zunanje politike za Moskvo
napravili napačen račun, češ, sedaj bo
zavezništvo krilo tudi naše podvige. Pa-
riška vlada namerava odpustiti vse kriv-
ce v Nici iz državne službe, toda njena
dvorezna politika napram sovjetom in
komunistom ne daje garancije, da bo
imela pri tem napram naraščajočemu valu
komunizma v Franciji srečo. Prvi po-
goj bi bil odprava parlamenta in uniče-
nje komunistične stranke. Do tega je pa
še daleč, kljub stalnim zahtevam patri-
jotskih organizacij, ker vodi politiko
Francije židovski Grand Orient, zveza
framasonskih lož. Odtod torej ljubezen
za Moskvo, kjer so tudi krivonosi na
vladi.

zato naši industrijalci postavljajo za po-
slovdje tujce in ne Jugoslovane.

Kaj je storiti za odstranitev teh greš-
nih postav? Združiti se moramo, orga-
nizirati se moramo. Če se združimo, nam
bo mogoče vse to odstraniti. In napravili
bomo sami sebi lahko pot v življenje in

To nedeljo bo okrog 40 milijonov Nem-
cev oddalo svoje glasove v plebiscitu,
ki naj potrdi še formalno znani zakon
nemške vlade o združitvi funkcij držav-
nega kancelarja s funkcijami državnega
predsednika. Nobenega dvoma ni — te-
ga mnenja je tudi znani srbski publicist
Boža Nikolajević, — da bo ogromna ve-
čina nemškega naroda potrdila in legalizirala
Adolfa Hitlerja v njegovi novi
funkciji kot poglavarja 66 milijonske dr-
žave. Po Hindenburgovi smrti za tiste-
ga, ki nemške politične razmere realno
presoja in pri tem ne vidi samo svojih
svetovno-nazornih predsodkov, ni bilo
niti en sam trenutek dvomljivo, da bo
Adolf Hitler s krepko potezo razpršil
vsako tozadevno nejasnost. Dinastija
Hohenzollernov je v Nemčiji danes ne-
mogoča, ker ne odgovarja več potre-
bam, željam in občutkom nemškega na-
roda. Ker pa je narodni socializem za-
hteval »totalno« državo, je bilo od vse-
ga početka jasno, da Hindenburg ne mo-
re imeti nobenega naslednika izven vrst
narodnega socializma. Tako je postal
Hitler, ki je idol Reichswehra radi svojih
vojaških vrlin, mahoma šef države,
šef vlade in vrhovni komandant vojske
v eni osebi. Je to kariera, kakor je v
zgodovini ne najdemo tako hitro. Pred
dvajset leti še poddesetnik v nemških
bojnih vrstah na fronti, danes šef te iste
vojske in jačji po vplivu kot nekdanji
cesar. Plebiscit je sedaj samo formal-
nost in demonstracija napram zunanjemu
svetu. S tem pa stopa narodno-sociali-
stična Nemčija v novo fazo svoje revo-
lucije.

Poravnajte naročnino!

delo. Zato se združimo, organizirajmo
in skupno dvignimo glas, zahtevajmo
svoje. Zahtevajmo zakon o minimalnih
mezdah in za odstranitev tujcev iz na-
ših podjetij. Recimo jim: Mi smo sami
svoji gospodje, gospodarji v naši domo-
vini Jugoslaviji!

Dr. VI. Čupović:

Talci 1914

Kdo bi utegnil opisati vso bol in jade vse kar je pretrpel naš narod za časa svetovne vojne v bivši avstro-ogrski monarhiji?

Dne 26. julija 1914 je bil kot prvi v Kotoru interniran dr. Božo Vukotić, narodni poslanec na Dunaju. Takoj za njim so aretirali še mene in naju odvedli v trdnjavo Sv. Ivana, ki je nekaj sto metrov nad Kotorom. Preden sva stopila v trdnjavo, so nama zavezali oči, da bi ne videla razporejene topove in še marsikaj.

Naslednji dan so v trdnjavo privedli še naslednje talce: gdč. Olgo Račeta, popa Jovo Bučino in Midžora ter Slavo Radoniča. Namestili so jih skupno v ono veliko sobo, kjer sva bila preje sama z dr. Vukotićem. V trdnjavo so jih zaprli kot »politično nezanesljive osebe« in kot vojne talce.

28. julija je zapovednik trdnjave sklical vojaštvo in »meščansko gardo« iz Kotora in jim govoril. V svojem govoru je napadel Srbe in Srbijo, katero je nazval strahopetsko. Njegovi ljudje nikor ne smejo dopustiti, da bi se ti strahopetci približali mestu in trdnjavi. Pokazati jih morajo njemu: žive ali mrtve. — Govor smo dobro razumeli. Nekateri odstavki so se nanašali tudi na nas, a izrazi so bili pobrani iz proslulega avstrijskega vojaškega leksikona . . .

Vojna je tega mladega oficirja gotovo uverila, da avstro-ogrski monarhija ni

napovedala vojne strohopetcem in da je predvsem Srbija pokazala, česa je zmožen narod, ki brani s srcem svojo domovino. S tem herojstvom se lahko ponasajo vsa naša sedanja in bodoča pokolenja . . .

Okrog poldneva so se odprla vrata naše sobe. Vojak je vprašal v nemškem jeziku: »Kateri izmed vas je Čupović?« Javil sem se, nakar mi je dejal: »Pripravite se, pojdete v mesto!«

Kaj naj to pomeni?

Vse nas, talce, je obšla temna slutnja. Pri bahatosti in brutalnosti avstrijske soldateske je bilo možno vse. — Poslovil in poljubil sem se z vsemi soujetniki-talci. Rekel sem jim: »Zbogom! Morda se ne vidimo več!«

Zavezali so mi oči, da bi ne videl strojníc, posejanih na obzidju, ki spaja mesto s trdnjavo. Po kakih tisoč stopnicah so me peljali z zavezanimi očmi, dokler nismo prišli v mesto. Tam so me zaprli v temnico, zaradi veleizdaje in drugih političnih prestopkov. Zaprli so me v celico, kjer je bil zaprt Svetozar Kovačić, mladi dijak iz Risna.

Mobilizacija! Čujem vzklikanje vojaštva in hrum razjarene kotorske sodrge, ki blati Srbe. Začetkom avgusta je evakuiran Kotor. Talce odpeljejo, kakor tudi ujetnike. Skupno na istem brodu. Med ujetniki je tudi stari poštenjak, 66-letni Dalmatinec Mato Marasović. Ladja plove skozi divno Boko, natovorjena s sužnji . . . Vsi aretiranci so vključeni po dva in dva . . . Vozimo proti Italiji kakih deset milj. Potem se ladja obrne proti Gružu. Morje je posejano z minami. Za nje vedo samo oni, ki upravljajo la-

djo. Kako . . . duši onim v verigah? Vse aretirance so spravili v temnice dubrovniškega sodišča, kjer so ostali štirinajst dni.

17. avgusta 1914 so nas že zgodaj zbudili. Še istega dne smo krenili proti Hercegu-Novemu. Tega dne je bila pomorska bitka med francoskimi in avstrijskimi brodovi. Potopljena je bila »Zenta«, medtem ko se je »Szigetvar« rešil v Boko. V Dubrovniku se je čulo streljanje. Bilo je kot poslednji pozdrav nemške mornarjem, ki so bili pretežno naše krvi . . .

Pri odhodu iz Dubrovnika smo bili vključeni samo še Svetozar Kovačić, Mato Marasović, jaz in še neki aretiranec iz Mostarja. Narednik nas je opozoril: »Vi ste talci! Kdor se le gane, bo ustreljen! Napred marš!« . . . 18. avgusta smo dospeli v Herceg-Novi, kjer smo ostali štirinajst dni. Radi večnega transportiranja smo izgubili vse zveze z domačimi. Svojih sredstev nismo imeli in smo tako jedli, kar smo dobili. To je bilo slabo in premalo. Pomagali smo si, kot smo vedeli. Sami smo si prali prti, perilo in se čistili od številnih uši in stehic. Zaprti smo bili skupno z morilci, tatovi in drugimi zločinci.

V tem času sta bili ustreljeni v trdnjavi Španjola nad Hercegu-Novim dve žrtvi svojega patriotizma in poštenja: kapetan trgovske ladje Adžija in njegov oficir Dušan Srzentić. Pozneje je prišel na vrsto tudi stari Gjuro Zenović iz Budve. Prosil je, naj ga ustrelje v mestu, da mu ne bo treba hoditi na Španjolo, h kateri vodi strma in naporna steza. Želji niso ustregli.

Koncem avgusta 1914 so večino poli-

tičnih aretirancev eskortirali v Ljubljano. V Ljubljani je vojno sodišče poslovalo s polno paro. Na Suhem Bajerju se je streljalo »na veliko«. Padala je žrtev za žrtvijo . . .

Streljal in obešal ni samo Potiorek v Bosni in Hercegovini. — Po enoletnem zaporu v Ljubljani so nas koncem avgusta 1915 poslali v Gradec, kjer je bilo zbirališče vseh politično osumljenih. Mai her del teh je bil tudi v Mariboru. Po dolgi preiskavi je prišlo do sodbe, ki jo je izreklo posebno sodišče, v katerem je bilo tudi mnogo sodnikov iz Slovenije. Priznati je treba, da je bilo to sodišče na višini, objektivno, strogo in pravično. Medtem so bile policijske oblasti v Gradcu neizprosne.

Moji prijatelj Kovačić je bil poslan na vojno, mene pa so internirali v Grazbachgasse.

Veliko smo trpeli od lakote in žeje, verig, temnic in ponižavanj. Avstrijska »gospoda« nas je opljuvala. Mnogo je bilo žrtev v zaledju, medtem ko so tisoči naših dobrovoljcev mrli na bojnih poljanah. Mi smo storili svojo dolžnost!

Počivajte v miru, dični Sokoli! Vsi, ki ste darovali svoja življenja za to našo lepo zemljo, za lepšo bodočnost, za Kralja in domovino! Ni bila zastoj albanska Golgota, ne ono morje prelite . . . najboljših sirov. Jugoslavija je danes realnost in sila s katero je treba računati. To vedo tudi naši sovražniki. Naš državni brod je v rokah modrega Kralja, Kralja-Junaka, Aleksandra I., ki je sam prehodil Golgote in ki ni zapustil svojih junakov v nesreči.

Nasilna, ohola Avstro-Ogrska pa je za vedno izginila s površja . . .

Kulturne beležke Maribor

Narodno gledališče

Narodno gledališče. Nepreklicno zadnji dve predstavi »Kulturne prireditve v Črni mlaki« bosta v soboto, 18. t. m. ob pol 21. uri in v nedeljo, dne 19. t. ob 16. uri na letnem gledališču v mestnem parku. Veljajo znižane cene!

Bogomir A. Bogić: Ciljevi Narodne odbrane. Beograd 1934. Lična brošura obsega 40 strani in bo prišla prav vsakemu, ki se hoče točneje spoznati z zgodovino in smernicami Narodne odbrane. Naroča se direktno pri piscu: Beograd, Palmotičeva ulica 8, za ceno 5 dinarjev. Toplo priporočamo vsem našim čitateljem!

Pod črto

Idila Mariborskega tedna.

»Kakor v rajhu!« je vzkliknil neki pasant, ogledujoč si Mariborski teden . . .

»Zo vi in Berlin oder in Vin . . .« je zagostol napudran kebrček z nežno nožico . . .

»Hm, dize leute fon oben sind zer štram,« je kihnila stara mariborska žaba

»Unfergeslihe bruder . . .« se je izkašljaj mariborski purgar . . .

Pa kaj bi kvasili, slišalo se je itak »svega i svašta!« Ist ja nihc cu zagen. Mariborski teden je pač mednarodna prireditev, s katero bo naše mesto baje veliko pridobilo. Zakaj bi torej prežvekovali stvari, ki enemu ali drugemu ne bi bile pogodu? Jezik, reklama »das spilt gar kajne role . . .« Pa naj še reče kdo, da nismo gostoljubni? »Ja, cu-zamen misen vir halten,« pa četudi bo to komu v škodo . . .

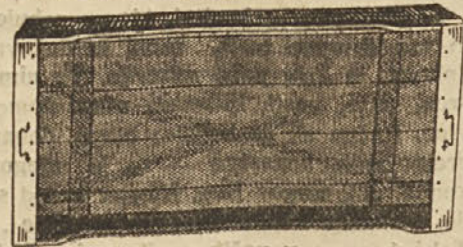
Redek obisk.

V ponedeljek se je mudil v Mariboru g. Mih. S. Petrov, znani slikar in kulturni poročevalec »Pravde«. Zanimal se je kot poročevalec za nacionalne in obmejne razmere v severnem središču Slovenije, posebej pa še za pomen generala Maistra, ki je bil izven Slovenije o priliki njegove smrti premalo opažen. Kot slikarja ga je zanimala tudi svojstvena lepota Slovenskih goric, ki jih je spoznal na zadnji razstavi Cvijeta Zuzorić v Beogradu, na kateri je več pokrajinskih motivov razstavil slikar Fran Zupan. G. Petrov si je z avtomobilom ogledal Sl. gorice ter se navdušeno izražal o njeni lepoti in o nezadostni propagandi za to pokrajino. Ogledal si je tudi mariborski sejem, a se ni mogel načuditi temu, da se tako po ulici kakor tudi na veseličnem prostoru dopušča nemška reklama in postrežba. O svojih vtisih bo poročal v svojem časopisu.

Motoklub »Maribor« je priredil za Mariborski teden motociklistično dirko na progi Maribor—Kamnica—Maribor. Mi kot vestni kronisti v takih primerih beležimo, da je bil »uračni« jezik ob tej priliki izključno nemški. Predsednik motokluba je g. Anton Antončič.

Značilno. Pretekli torek se bi imel v okviru Mariborskega tedna vršiti v Mariboru koncert slavne operne in koncertne pevke Ančice Mitrovičeve. Koncert je bil napovedan za pol 21. ure. Do 21. ure pa se je zbralo v Kazinski dvorani

Pohištvo, vložke, tapetništvo in dekoracije

najceneje nudi

NOVAK

Maribor, Veirinja 7
Koroška 8
Telefon 29-05

Najnovejši vzorci tkanin blaga za pohištvo, zavese in madrace

Širite „BORBO“!

Na drobno!

Kis za ulaganje kumarc itd., prvo-uradni kis, spirit za ulaganje sadja, vse vrste likerjev, tropinovec, droženko, slivovko, rum, konjak i.t.d. i.t.d. dobavljajo po zmernih dnevnih cenah

Na debelo!

JAKOB PERHAVEC
izdelovanje likerjev, deserinih vin, sirupov in žganjarna
MARIBOR, BOSPOSKA ULICA 9 — TELEFON 25-80